

**'Zodra er een buxusmot in
de feromoonval zit, weet je
dat je paraat moet staan'**

De beste vervanger van buxus is... buxus

‘Een makkelijke plant, maar om hem rupsenvrij te houden is een nieuwe mindset nodig’

2018 en 2019 waren rampjaren voor buxus.

De buxusrups vormde een gigaplaag en voor de buxushaag kwam de klad erin ten faveure van haagvormende alternatieven als *Ilex crenata*, *Liguster* en *Taxus baccata*. Nu, twee jaar later, lijkt de plaag lang voorbij. Paleis Het Loo zet de stap om opnieuw buxus aan te planten. ‘Ziekten en plagen horen bij een plant. We moeten bij buxus boven op de rupsen zitten; dat moet het nieuwe normaal worden’, stelt buxuskweker Ellen van Winden. ‘Daarmee kun je veel ellende voorkomen. Verder is en blijft buxus een groene alleskunner.’

Auteur: Karlijn Santi Raats

Er werd in de media heftig gereageerd op de buxusmot, of eigenlijk de buxusrups, de feitelijke schadeveroorzaker. De plaag was ook niet niks: menigeen vond zijn of haar buxus in enkele dagen tijd compleet kaalgevreten en vol spinsel. Dit jaar is het op verschillende plaatsen weer raak; door het warme voorjaar is de buxusrups er zelfs vroeger bij dan voorgaande jaren. Maar volgens Nature Today is hij sinds het najaar van 2019 op zijn retour. Er worden sinds die tijd steeds minder buxusmotten geteld. De verklaring wordt gezocht in het feit dat buxus massaal is vervangen, waardoor de buxusrups geen voedsel meer heeft. Er wordt bovendien aangenomen dat natuurlijke vijanden de rups inmiddels op grotere schaal als hapje hebben ontdekt.

Jeans of Garden

Ellen van Winden kweekt samen met haar man buxus voor de internationale handel via exporteurs van Royal Flora Holland. Slechts een klein gedeelte van de kweek is bestemd voor de Nederlandse markt. Zesentwintig jaar geleden begon het echtpaar kleinschalig buxus te kweken op 2,5 hectare. Dit areaal groeide door de jaren heen naar 8 hectare. Ze hebben alle maten bollen, piramides, spiralen en struikjes. Van Winden heeft een uitgesproken mening over het rupsenprobleem en wil pertinent niet meedoen aan doemdenken. Zij en haar man hebben hun bedrijfsvoering niet veranderd als gevolg van de rupsencrisis en zijn altijd in de volle grond blijven telen. Wel prijzen Ellen en haar man buxus aan om in een pot op het balkon of terras te plaatsen. Dit doen zij via het pr-platform Buxus Jeans of Garden van Royal Flora Holland. Ze is het volstrekt oneens met hoveniers die buxus meteen afraden bij hun klanten. ‘De plant is te mooi om zomaar af te schrijven! Hij kan overal staan. Het is een groene basis voor de tuin: voor even of voor lang, modern of klassiek. Hij past bij iedereen, net als een spijkerbroek.’

‘Zoals de mens door corona heen moet, zo moest buxus door de buxusmot heen’, klinkt Van Windens optimistische benadering. ‘Net zoals we voor onszelf als mens zorgen, moeten we zorgen dat de plant sterker wordt en dat we de beschikbare “medicijnen” – lees bestrijdingsmiddelen – inzetten. Dan kan hij veel aan en kunnen we blijven genieten van onze favoriete plant. Immers: het blijft een groenblijvende alleskunner!’

Weer buxus bij Het Loo

In 2013 werd bij Paleis Het Loo buxus vervangen door *Ilex crenata*. Sinds 2009 kampte het hoveniersteam met de buxusschimmel

Cylindrocladium. Maar in april dit jaar heeft Het Loo drie verschillende buxusvarianten teruggebracht in de 17e-eeuwse paleistuinen. Het zijn de variëteiten 'Heritage', 'Renaissance' en 'Babylon Beauty', van het Belgische bedrijf *Herplant* van kweker Didier Hermans. Hermans claimt dat deze variëteiten resistent zijn tegen de buxusschimmel en een hogere weerstand hebben tegen de buxusrups. Van Winden bevestigt: 'Deze kweker is al jarenlang bezig om een soort te creëren die resistent is tegen de buxusschimmel. Hij heeft er nu drie ontwikkeld. Hij levert deze vooral aan kasteeltuinen. Ze komen nog niet op de markt voor de consument en wij kunnen er als kweker ook nog niet aan komen. Het is in elk geval een positieve ontwikkeling dat Paleis Het Loo dit doet.'

Geen vervanger

Moeten wij bepaalde ziekten en plagen incalculeren bij buxus omdat het van oorsprong een uitheemse plant is? Daardoor had een geïmporteerd insect zoals de buxusmot in Europa aanvankelijk geen natuurlijke vijanden. Van Winden schudt haar hoofd. 'Er is al eeuwenlang buxus in Europa; er zijn nooit problemen mee geweest. Bovendien heeft elke plant op zijn tijd last van ziekten en plagen, dus buxus ook. Met name schimmels komen "aanwaaien"; daar is de plant zelf op geen enkele manier debet aan. Vervangers zijn zeker niet zaligmakend. Neem nou *Ilex*: deze plant vraagt specifieke groeiomstandigheden, is gevoelig op de wortel, is aan de onderkant vaak wat houtig en groeit sterk, waardoor je hem veel vaker moet snoeien dan buxus.' Van Winden concludeert eenvoudig: 'Er bestaat geen vervanger voor buxus.'

Buxusrupsbestrijding

Als buxus goed gepoot is in goede grond en een beetje mest en stikstof meekrijgt, is dat in principe voldoende om hem te laten floreren. Hij vergt weinig onderhoud: hoogstens een paar keer per jaar snoeien. Maar om buxus te vrijwaren van de buxusmot, moet de plant intensief verzorgd worden. 'Je kunt handmatig rupsen plukken en doodknippen, maar vaak zitten ze diep weggedoken in de plant. Vooral bij oudere planten met veel gebladerte zijn ze lastig te vinden. De rupsen hebben bovendien een schutkleur. En je vindt niet altijd alle rupsen. Het is ook een heel karwei; sommige plantjes zitten helemaal vol, maar niet elke eigenaar of verzorger kan veel tijd in rupsenbestrijding steken', merkt Van Winden realistisch op. 'Wat wij aanraden als men last heeft van

de buxusmot, is spuiten met een toegestaan middel. Als je niet spuit, kun je ervan uitgaan dat de rupsen je plant kaalvreten. Maar als je hem dan snoeit en toch bespuit, is hij nog te redden. Spuit niet alleen aan de buitenkant van de plant, maar vooral in de plant, diep tussen het gebladerte, omdat de motten daar hun eitjes leggen. De uitgekomen rupsen eten zich vandaaruit een weg naar buiten. Het middel dat is toegestaan om te gebruiken tegen de buxusrups, verkrijgbaar onder de merknaam XenTari, werkt uitstekend. Vorig jaar was er een discussie over de schadelijkheid van een biologisch rupsmiddel voor koolmezen. Hierdoor dachten veel mensen er goed aan te doen om er maar niet meer mee te spuiten, met alle gevolgen van dien voor de buxus. Datzelfde jaar werd die aanname gelukkig weerlegd door onderzoek van kennis- en adviesbureau CLM en het Nederlands Instituut voor Ecologie. De meeste insecticiden die men vond in dode jonge koolmezen, bleken afkomstig te zijn van diergeneesmiddelen die gebruikt worden om vlooiën en teken bij katten en honden te bestrijden. Aangezien koolmezen honden- en kattenharen gebruiken om hun nesten mee te bouwen, was de link met het antivlooiënmiddel snel gelegd. Je kunt het biologische rupsmiddel dus prima gebruiken tegen de buxusrups; het doodt geen vogels.'

'Het is een mooie taak voor hoveniers om hun onderhoudsvakkennis op de klant over te dragen'

Een belangrijke kanttekening: alertheid is geboden, meerdere malen per jaar. De buxusrups keert twee tot drie keer terug in hetzelfde jaar. Een bekende terugkeercyclus is april, juni en september. 'Je kunt vaak zien dat er rupsen aankomen wanneer er witte vlindertjes met bruine rand door je tuin vliegen. Je kunt ook een mottental als signaalfunctie in je tuin plaatsen. Daarin zit een feromoon, een lokstof, voor mannetjesmotten. De stof lokt geen eitjes leggende

vrouwtjes om geen plaag aan te trekken. Zodra er een buxusmot in deze val zit, weet je dat je paraat moet staan. Wij hebben er drie op onze kwekerij hangen.'

Van Winden kan goed begrijpen dat sommige gemeenten hun buxus hebben vervangen door andere beplanting. 'Gemeenten sturen op extensief onderhoud. Bovendien hebben zij te maken met het openbare straatbeeld. Burgers klagen als ze het rommelig vinden ogen of trekken juist aan de bel als ze de gemeente zien spuiten. Maar particulieren kunnen zich weer prima wagen aan hun favoriete buxus-planten.'

'Buiten de rups is buxus een heel makkelijke plant', benadrukt Van Winden. 'Mensen waren alleen nog niet bekend met het rupsenprobleem. Het vergt een nieuwe mindset om de rups weg te houden. Het is een mooie taak voor hoveniers om hun onderhoudsvakkennis op de klant over te dragen!'

Kerend tijd?

Dat de handel aantrekt, merkt Van Winden aan de topdrukte zoals zij, haar man en de parttime medewerkers die sinds jaren niet meer hebben gezien. Het is zo druk bij de kwekerij, dat Van Winden van uur tot uur leeft. Ze lacht erom, want ze is tevreden. Sinds ruim vijf jaar stond prijs onder druk, ook bij de kwekerij van Ellen en Wim van Winden. Nu keert het tij. 'De prijzen zijn nog niet optimaal; het kan beter. Maar je wordt als kweker in elk geval niet meer uitgeknepen.'

Van Winden heeft niet direct een antwoord op de vraag of de plaag terugkeert zodra alle tuintjes en balkons in Nederland weer vol staan met buxus. 'Ik weet niet of de plaag dan weer de kop opsteekt. Ik weet wel dat we geen reden hebben om pessimistisch te zijn over buxus.'

Be social

Scan of ga naar:

www.vakbladdehovenier.nl/article/33665/de-beste-vervanger-van-buxus-is...-buxus